

Swět bjez wójny

**Knjez budže sudzić mjez pohanami
a napominać wjele ludow.**

**Tehdy předžěfaja swoje mječe
na radlicy a swoje hlebije na serpy.**

Jez 2,4

„Mječe na radlicy“ – tute bibliske słowo je kedźbnošć zbudžiło kaž lědma žane druhe. Namakamy je dwójce w Swjatym pismje, jónu pola Jezaje a jónu pola Michi. Profetaj widžeštaj před sobu kralestwo měra, kotraž přińdže na kóncu časow, hdyž Bóh sam přińdže, zo by sudžił ludy. Wšitke brónje so wotstronja a žadyn lud njebudže wojować přećiwo tamnemu. Mječ so překowa na radlicu – to je wizija wo swěće bjez brónjow a bjez wójnow.

4. decembra 1959 dari Sowjetski zwjazk swětowemu zjednoćenstwu UNO postawu, stworjenu wot Jewgenija Wučetića, kotraž předstaji bibliski motiw: Mócný kowar překowa mječ na radlicu. Skulptura postaji so na zahrodže hłowneho twarjenja UNO w New Yorku. Nikita Chruščow chcyše ze swojim darom posředkować poselstwo, zo je Sowjetski zwjazk za měř a wotbrónjenje. Wosebje atomowe brónje dyrbja so wotstronić. W politiskej praksy za čas Zymneje wójny wšak husto hinak wupadaše.

Za léto 1980 běše planowana přenja měrowa dekada ewangelskeje cyrkwe w NDR. Jako jeje symbol namjetowaše tehdyši sakski młodźinski farar Harald Bretschneider znamjo, kiž pokaza sowjetsku plastiku a słowa „Mječe na radlicy“. W Ochranowje so wone na płať čišćeše, dokelž tam njebě za to statnje dowolnosće trjeba. Léto pozdžišo so znamjo zaso 100 000 króc w Ochranowje wučišća. Młodostni sej je na anoraki přišichu a na šulске toboły nalěpichu. Nošenje znamjenja běše wědome wuznaće ke křesćanstwu a k bibliskej namotwje k měrej. Zdobom běše wone protest přećiwo přiběracemu militarizowanju zjawneho žiwjenja. Knježerstwo NDR wótrje přećiwo nošenju zna-

mjenja postupowaše. Młodostni so na ideologiske rozmołwy skazachu, drasty so sčazachu, studenća so eksmatrikulowachu. Socialistiska NDR njeznese bibliske słowo, kotraž běše symbol njewotwisneho měroweho hibanja.

Při měrowej dekadze 1981 namotwjachu wšelake křesćanske skupiny k čiche-mu pochodej k Cyrkwi knjenje w Drježdžanach na wopomjatnym dnju bomboweho nalěta. 5 000 ludźi zeńdze so 13. februara w Křižnej cyrkwi. Něšto stow nastaji so wottam na puć, zo bychu w nócnej čišinje swěčki na ruiny zničeneho Božeho doma stajili. To bě započatk kóždolětnych wopominanjow před Cyrkwju knjenje w Drježdžanach a započatk demonstracijow ze swěčkami. W Lipsku nastachu tehdy pónđzelně modlitwy w Mikławšowej cyrkwi. W léće 1989 přeńdže hesło „Mječe na radlicy“ do tamneho „Žana namóc“. W přewrótowych měsacach 1989/90 mjelčachu brónje; to bě měřliwa rewolucija, zawěsće tež dżakowano zasadženju cyrkwjow a wšelakich cyrkwinskih skupinow přećiwo wotbrónjenej namocy.

Bibliske słowo skutkuje. Dožiwjamy tuchwilu najdlěšu periodu měra w stawiznach Němskeje. Europske staty pomjeńšuja nětko hižo dlěje hač 20 lět dołho swoje wojska. Najskerje wostronja w blišim času w našim kraju wojska winowatosć. Pjenjezy za wojsko móžeja so na druhich městnach wužiwać. Z mječow nastanu radlicy.

„Mječe na radlicy“ je program za cyłu

Mječe na radlicy, skulptura Jewgenija Wučetića před twarjenjom UNO w New Yorku

Foto: Wikimedia

zemju. Tola bohužel je praksa w mnohich kónčinach swěta cyle hinaša. Najwšelakorije wójny so wjeđu w Africe a Aziskej. Eksport brónjow słuša k motoram konjunktury. Što móžemy činić? Křesćanska etika njewučí, zo bychmy trjebali jenož brónje wotstronić, potom by měř na swěće knježił. Rozsudna je změna we wutrobach ludźi, nawrót k Božemu słowu. Z toho wuróstu skutki lubosće a měra. Doskónčny, wěčný měř přińdže wšak na kóncu časow, hdyž Bóh sam „sudži mjez pohanami a napomina wjele ludow“.

Jan Malink

„Praj nam, Pawole, što je najwažniši we wosadže?“

Křescanska wosada w Korinće so wadži.
Někotři praja: My smy najwažniši we wosadže.
Druzy měnja: Ně! Bjez nas njeńdže!
Skupiny so tworja. Steja sej napřečo.
Tola tak njemóže dale hić.

Pawoł dyrbi pomhać. Wón znaje wosadu najlěpje.
Wón je ju založil.
Wosadni pisaja Pawolej list: Praj nam, Pawole, što
je najwažniši we wosadže? Na koho móžemy so
spušeć?

Pawoł wotmołwi:

Lubi přeceljo w Korinće!

*Sće so mje prašeli, što je najwažniši we wosadže. Na to
chcu rady wotmołwić.*

Kóždy je wažny. Kóždy je třebny.

*Sće so mje prašeli, hač je Jan najwažniši, dokelž
tak derje wo poselstwje Jezusa powěda a je
rozkladuje. Čehodla wón? Njeje Teofilus runje
tak wažny, wšako so – kaž pisaće – wo džěci
stara. Jeho rozumja najlěpje.*

*Abo hdyž na to myslu, štož wo Filemonje pisa-
će. Trjeba-li něchtó radu, potom pomha wón.*

*Abo Titus. Wón derje spěwa. Je stajnje wjesoly.
Kóždy ma jeho rady. Jeho trjebaće, hdyž chceće
swječić, na kemšach abo na swjedženjach. Je wón
snano najwažniši?*

*Ně, kóždy je wažny! Přetož my wšitcy słušamy hromadže.
Kóždy je třebny.*

Kóždy něšto móže.

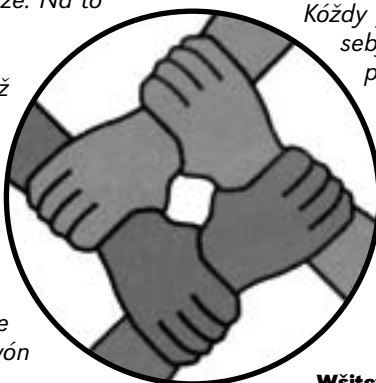
*Kóždy je wobdarjeny wot Boha. Nima swój dar za
sebj, ale za wšitkich. A tehodla njesmě nchtó
prajić: Ja sym najwažniši!*

*To je kaž z čłowječim čětom. Wšitke džěle słu-
šeja hromadže. Wóčko njemóže ruce prajić:
Tebje njetrjebam! Abo hłowa nohomaj: Waju
njetrjebam.*

*Jezus je nas zjednočił. Smy jedna wosada
a tuž tež njeje žana přičina za zwady.*

Po 1. liscě Pawoła na Korintiskich, staw 12

Gabriela Gruhlowa

Wšitcy słušeja hromadže

Repro: archiw PB

**Džěci ze Serbinskeje wosadneje šule předstajichu w serbskej
drasće naložk ptačeho kwasu.** Foto: Giddings Times & News

**W Serbskim muzeju předstajistaj Kornelia Thor a Joachim
Koch z Lipska debjenje serbskich jutrownych jejkow.**

22. serbski swjedžen w texaskim Serbinje

W Serbskim muzeju a na susodnym swjedźenišću wosady swj. Pawoła
w texaskim Serbinje wotmě so njedzelo, 26. septembra, 22. Wendish
Fest. Džak přenim chłódnjšim dnjam běchmy žohnowani z milišim
wjedrom, štož skuzła po lětušim jara dołhim a horcym lěcu radosć
na wšě wobliča.

Na němskich kemšach w Serbinskej cyrkwi předowaše farar Otto
Brillinger z Noblesville, Indiana. Po jendzelskej a němskej Božej službje
zahaji farar n. w. Elmer Hohle swjedžen w Wótcenašom w serbskej
a němskej rěči. Pječ džěci z přeného lětnika wosadneje šule swj.
Pawoła w Serbinje předstaji w serbskej drasće krótku scenu wo
swjedenju ptačeho kwasu.

Kulturny program wuhotowašej česka kapala Kovanda's Czech
Band a rejowanska skupina La Grange Roadrunners Square Dance
Club. Rejowarjo prošachu tež někotrych přihladowarjow na jewiščo
na krótki rejowanski kurs, štož bě wosebje zabawne za tych, kiž nje-
běchu na jewišću!

Z Lipska běštaj do Serbina přilecałoj Kornelia Thor a Joachim Koch,
kotraž předstajistaj debjenje serbskich jutrownych jejkow. Při tym jeju
podpěraču Texasčenko Michael a Susan Unger a Sandra Matthijetz.

Wob cyły džen bě za džěci wšelaka zabawa přihotowana. Tak mó-
žachu na žerdž łazyć, z čahom jězdzić, sej wobličo namolować dać
a so wobdzělic na wubědzowanjach kaž molowanju a jěchanju na drje-
wjanych konikach. Dorosćeni mějachu swoju zabawu při rězanju drje-
wa a při wubědzowanju wo najlěpše napječene tykancy. Dale móža-
chu přihladować, kak so kołbasy tykaja, nudle džělaja a přikrywy
zhotowjeja. Za hosći wšěch starobow běchu najlěpše jědze přihoto-
wane. Mjez druhim sydaše kołbasa ze samodžětanymi nudlemi, kiž
rěkaju tu Wendish noodles.

Knihownja Serbskeho muzeja bě cyły džen wotewrjena. Tak mějachu
wšitcy, kiž so za swojich serbskich prjedownikow zajimuju, skladnosć
so informować. Dobrowólni pomocnicy mějachu na wjele prašenjow
wotmołwjeć a móžachu wěcywustojnu pomoc poskićeć. Wjeselimy so,
zo zastupi tutón džen 27 nowych člonow do našeho towarstwa Texas
Wendish Heritage Society. **Jan Slack (z jendzelsčiny T.M.)**

Do serbskeje řeče zalubowany

Sym Němc z dołheho wječora Němskeje, z Porynskeje. Serbskich korjenjow abo prje-downnikow nimam. Ale čas swojeho žiwjenja mějach wulki zajim za Serbow, wot toho wokomika, zo běch jako hólčec na řečnej karće w *Meyers geographischer Hand-atlas* swojeho nana z lěta 1926 wuslědźił, zo je wosrjedź Němskeje słowjanska mjeńšina žiwa. Hdy bych swoje młode lěta wospjetować móht, bych slawistiku studował. Za to pak je přepozdže. Po maturje sym ewangelske bohosłowstwo studował. Zastojnstwo duchowneho pak njejsym ženje wuknuł, ale stach so po zakónčenju studija z bibliotekarom. Jako tajki sym někotre lěta na Statnej bibliotece w Zapadnym Berlinje, pozdžišo hač do wotchada na wuměnk (2010) jako nawoda wosebiteje zběrki teologija (Sondersammelgebiet Theologie) Uniwersitnje biblioteki w Tübingenje dźěłał.

Hižo dołhi čas běch sej předewzał, na wuměnk hornjoserbsčinu nawuknyć, dokelž njeběch do toho žanu słowjansku řeč wuknuł, ale stašnje a struktura słowjanskich řečow mje wulce zajimowašej. Čehodla runje serbsčinu? Nó, sym hižo přeco sympatiju za mjeńšiny měł, a Serbjka su naša swójska mjeńšina, naši krajenjo!

Njemějach sčerpnošće doś, ze započnjenjom wuknjenja hač do wuměnk dočakać. Jako běch před lětomaj někotre dny chory a do běrowa chodźić njemóžach, sym so w interneće za wučbnym materia-

lom rozhladował, sej zwjazkaj wučbnicy *Rěču serbsce* z nakładnistwa LND skazał a z wuknjenjom započat. Pozdžišo sym tež wučbnicu *Hornjoserbsčina za samostudij* předžěłał. Woběmaj wučbnicomaj mam so za tójšto dżakować, kóždej po jeje swójskim wašnju. Bórže sym rjanosć a jasnosć serbskeje řeče zeznał, předewšěm po tym, zo běch tróšku postupował a zamóch Zejlerjowe a Čišinskeho basnje čitać. Krasnu baseň *Serbska řeč, ja chwalu twoje słowa* sym hnydom z hlowy nawuknuł.

Lěta 2009 sym přeni raz někotre dny we Łužicy přebywał. Zo bych žiwu serbsku řeč słyšał, sym katolsku Božu mšu w Róžeńće wopytał, kotraž zawostaji we mni hluboki začisć. Wopyt Božeje mše sym při někotrych dalšich pućowanjach do Łužicy wospjetował. Zo su tež serbske ewangelske kemše, tehdy wědžał njejsym.

W meji lěta 2010 přebywach zaso jónu někotre dny we Łužicy. Při tutej składnosći čitach připadnje w němskich nowinach wo předstějacych wudaću nowych ewangelskich Spěwarskich. Wróciwši so dom, sej je hnydom pola Smolerjec kniharnje skazach. Zeznaće serbskich kěrlušow bě za mnje krasne nazhonjenje. Po mojim měnjenju su kěrluše jedyn z najwjetšich pokładow němskeje ewangelskeje cyrkwe. Z toho časa, zo znaju nowe Spěwarske, wěm, zo płaći to wotpowědnje tež za serbske ewangelske kěrluše. Haj, začuwam serbske přeložki někotrych kěrlušow jako

rjeńše hač němske originale; ale to móže tež na tym zaležeć, zo sym do serbskeje řeče zalubowany.

Nimo toho sej myslach: Hdyž su nowe Spěwarske trěbne, to dyrbi tež wotpowědna wosada eksistować. W interneće skónčnje nadeńdžech, štož pytač: stronu Serbskeho ewangelskeho towarstwa z časopisom *Pomhaj Bóh* a cyrkwinskimi powěsćemi.

Dnja 5. septembra 2010 sym přeni raz ewangelske kemše w Budyskej Michalskej cyrkwi wopytał. Tutón wopyt bě za mnje njezapomnite dožiwjenje. Njejsym drje wšo rozumil, dokelž mi hišće ćežko padnje řečane słowa sčěhować. Ale běch wulce wozboženy widžo žiwe serbske ewangelske cyrkwinske žiwjenje. To je we mni nadžiju posylniło, zo so serbska řeč tež pola ewangelskich Serbow zachowa a přichodnej generaciji dale da. Mi bě, kaž by so dopjelniło Čišinskeho modlitwowe nazhonjenje: „Serbow chcu škitać, dóńž džen budže switać.“

Hišće mała njewšědnosć: Před kemšemi knjez Měrćin Wirth mje njeznateho přecelnje powita a mi najnowše čisło časopisa *Pomhaj Bóh* dari. Bohužel jemu serbsce wotmołwić njezamóch. Wróciwši so dom, sym hnydom *Pomhaj Bóh* abonował a jón nětko prawidlownje čitam. Tuž sym zdaloka člon serbskeje ewangelskeje wosady.

Hilger Weisweiler, Tübingen

Prispomnjenje redakcije: Swój přinošk je dr. Weisweiler w bjezporočnej serbsčinje napisal.

Podobizna Oskara Panka

Ze zajimom čitach w *Pomhaj Bóh* 10/2010 rozmołwu z farararjom n.w. dr. Hansom-Jürgenom Sieversom. Wón běše wuslědźił, spisał a jako disertaciju wuspěšnje zakitował wobšěrnú biografiju wo našim krajanje, delnjoserbskim fararju a superintendenće Oskarje Panku. Kupich sej tež knihu „Baumeister seiner Kirche“. Wězo mje wose-

bje wuprajenja wo serbskosći Panka zaběraja. Z lěta 1883 citěruje so na přikład Pank ze słowami: „Podgermanizatoriskimi wliwami je najrazniše a najzahubniše pobrachowanje serbskich duchownych. Ze zastaćom serbskich Božich službow wozmjme so serbskeje řeči poslednja zepjera a po wotběhu jedneje generacije je wona potom zwjetša swój kónč

docpěła.“ (str. 32)

Němcy, kotřiž chychu druhe ludy (nic jeno Serbow) w zdobutych krajach zaměrnje poněmčić, to wězo wědžachu a wědomje naložowachu tutu wědu a njestarachu so wo zahubne pódlanske sčěhi. Tež tole so Pankej wuwědomi a tuž referowaše 1895 w narěči před 1. komoru

Sakskeho kralestwa, zasadžuju so za prawa sakskich

Serbow: „Hdžež maćersčina so mije, čěka zlochka nic jenož nabožne žiwjenje, ale tež žiwjenja dalša póćiwosć, z řeču wusko zwjazane počinki.“ (str. 33) Njech to kusk zastarsce klinči, ale Pank derje wobkedžbowaše a přirunowaše změny w serbskich a přeněmčenych wsach.

Njemyslu sej, zo by Pank spokojom byt

z džzensnišim stawom serbstwa w Delnej Łužicy. A hač by wón zrozumjenje měł za to, zo po mjeztym 22 lětach woporniweho skutkowanja cyrkwinskeje džěloweje skupiny „Serbska namša“ ewangelska cyrkej so přeco hišće njeje móhla předřeć delnjołužiskim Serbam jeničke porjadne serbske farske městno zarjadować, abo tola znajmjeńša po městna?

W dr. Sieversowych knihach stej tež wobrazaj Oskara Panka wozjewjened: jónu portret a jónu swójbny wobraz. 1984 wudaty Nowy biografiski słownik (str. 429) je hišće bjez fota Panka. Wuńdže-li jónu nowy nakład, móht so pusty blak z mjeztym namakanym fotom wudospolnić.

Chcu zajimawostku dodać, kotraž chowa so w Choćebuskim Serbskim muzeju. Mamy relief z podobiznu Oskara Panka w našej zběrce. Běch jón w katalogu Lipsčanskeho awkciskeho domu nadešoł a při přesadžowanju wuspěšny. Wobraz pochadza z l. 1886, je ze sadry (gipsa) stworjeny, kulojty, ma přeměr 17 cm a je wězo nimo měry porědkki eksemplar.

Text a foto: **W. Měškank**

Jurij Malink – tragiski wosud serbskeho wojaka w Druhej swětowej wójnje

Młode lěta

Jurij Malink narodži so 21. septembra 1921 jako najstarši syn serbskeho fararja a pozdžišeho čłona Wuznawarskeje cyrkwy Jurja Malinka (1893–1942) a jeho mandželskeje Johannny, rodź. Wandreyjec (1896–1976), we Łazu. Měješe sotru, Beatu (1926–2007), a dweju bratrow, Handrija (1924–1995) a Pětra (1931–1984), pozdžišeho serbskeho wučerjara, spisowaca a wědomostnika. Swoje dźěcatstwo přežiwi Jurij Malink we Łazu. Tam fararješe jeho nan hač do lěta 1939, jako bu

Jurij Malink jako konfirmand we Łazu

pracowanjom za Wuznawarsku cyrkej dla do Groß Rietza južnje Berlina wupokazany. Jurij Malink wopyta tež po přesydlenje nana najprjedy dale gymnazij w Niskej. Tehdy bydliše mjez druhim pola dźěda, fararja Friedricha Malinka (1863–1944), w Klětnom. Pozdžišo přeńdže na gymnazij w Fürstenwaldze. Měješe wotpohlad, po šuli teologiju studować a so w pjatej Malinkec generaciji z fararjom stać. Hišće do regularneho złoženja matury pak přizjewi so w septembru 1940 dobrowólnje do němskeho wójska. Motiw za tutu kročel drje běchu wšelake. Můžeše ze swobodnym přizjewjenjom čas w t. mj. „Reichs-

arbeitsdienst“ wobeńć a přez „nuzowu abituru“ pod wolóženymi wobstojnosćemi maturować. Tež wěšta wójska romantika drje rólu hraješe. W swojich listach zwuraznja Jurij Malink strach, zo by so wójna móhła skónčić, přjedy hač dónđe wón k wojakam.

Wójske lěta

Wot oktobra 1940 bu Jurij Malink w Podstupimje na škričkowarja wukubłany. Po tym wojowaše 1941 a 1942 w srjedźnej Ruskej, mjez druhim blisko Moskwy.

W nalěću 1943 bu Jurij Malink zhromadnje z pozdžišim mandželskim jeho sotry Beaty, Horstom Koehnom, do njeznateje wjeski w Ukrainje přepołoženy. Z tamnišimi wobstojnosćemi běše drje spočatnje dosć spokojom. Tak rozprawješe maćeri w přních listach z Ukrainy wo přijomnej architektury wjeski a prošese knihi a kupanske cholowy připóstać, dokelž měješe dosć swobodneho časa, so w bliskej kalkowej jamje kupać. Skoržeše jeniče pře skromnu jědź.

Najskeje přesadźichu Jurja Malinka – drje zaso hromadže z Horstom Koehnom – spočatk awgusta 1943 do městačka Adžamka w srjedźnej Ukrainje. W lisće

z 13.8.1943 pisa: „Unser Standort ist eine hübsche kleine Stadt von ungefähr 2 000 Einwohnern. [...] Es gedeiht alles sehr schön. Jetzt sind gerade die Tomaten reif, von denen es Unmassen gibt. Das frische Gemüse tut einem sehr wohl.“ Njehladajo na spokojace wonkowne wobstojnosće započachu so w Adžamce problemy za Jurja Malinka kopić.

Njeje znate, hač abo w kotrej měrje běše Jurij Malink přećiwnik hitlerskeho režima abo – po třoch lětach služby jako wojak – tež wójni. Najskeje pak sympatizowaše z idejemi Wuznawarskeje cyrkwy,

Jurij Malink na wójskim dowolu w Groß Rietzu

Fota: repro J. Maćij (4)

kotrež wot doma znaješe. Z jeho dopisow wěmy, zo da sebi předowanja Wuznawarskeje cyrkwy na frontu póstać. Někotre jeho listy špiheluja jeho kritiske nastajenje. Tak pisaše 17.8.43 maćeri: „Mit der Bevölkerung ist gar nicht gut Kirschen essen, sie nehmen sich allerhand uns gegenüber heraus. Es müssen sehr schwere Fehler von der deutschen Zivilverwaltung gemacht worden sein. Vor allen Dingen ist es unmöglich, sich als Kultur- und Herrenvolk aufzuspielen, besonders aber in puncto Sittlichkeit mit sehr schlechtem Vorbild voranzugehen. [...] Es wird nie gelingen, die Russen von unserer höheren Kultur zu überzeugen. Sie fühlen nämlich instinktiv, daß es sich bei uns um nackten Materialismus handelt, genauso wie bei ihnen auch. Da kann man keinen Respekt verlangen.“

Kritiske nastajenje Jurja Malinka do wjedže najskeje k wšelakim rozestajenjam mjez nim a načolnikami. Kónc awgusta 1943 zasudźichu jeho k třom dnjam přiwótrneho aresta, dokelž běše so ⇨

Malinkec swójba w oktobru 1940 we wuhnanstwe před faru w Groß Rietzu: farar Jurij Malink z mandželskeje Johannny a štyrjomi dźěćimi Beatu, Pětrom, Jurjom a Handrijom (wotlěwa) a četu Ursulu Wandreyjec (2. wotprawa)

Originalny (nalěwo) a lětsa wobnowjeny row Jurja Malinka w ukrajskim městačku Adžamka

⇒ „njemilitarisce zadžeržal“. W lisće maćeri pisa 5.9.43: „Das Urteil, das noch nicht ausgesprochen war, als H. Koehn abfuhr, und das er sicher gern wissen möchte: ‚Ich bestrafe den Obergefr. Mahling mit drei Tagen verschärftem Arrest, weil er 1. am 25.8. anlässlich einer Belehrung sich unmilitärisch benahm u. einem Uffz. zur Antwort gab: ‚damit bin ich gar nicht einverstanden‘ und ‚da bin ich ganz anderer Meinung‘, 2. am gleichen Tage einem Wachtmeister gegenüber auf den erhaltenen Befehl ‚Vor marsch marsch!‘ ihn zur Rede stellte: ‚Herr Wachtmeister, Sie sind nicht berechtigt mich zu scheuchen!‘“

Přidatnje k rozestajenjam z načolnistwom čwelowachu Jurja Malinka strowotne čezje. Skoržeše husto na problemy ze žołdkom a spyta w běhu lěta 1943 wospjet, dowol dóstać, štaž pak so jemu njeporadzi.

Prawdžepodobnje so tute čezje – strowotne a swětonahladne – za 22lětneho Jurja Malinka w oktobru 1943 eksistencielnje přiwótřichu. 6. oktobra da so chory pisać, ale hižo něšto dnjow pozdžišo, 10. oktobra 1943, njewidžeše najskerje hižo hinašeho wupuća, hač sebi žiwjenje wzać. Wo tym, zo je so sam zatřělil, a wo wulkej dušinej nuzy Jurja Malinka rozpražeše swójbnym po wójnje Horst Koehn.

Zasonamakanje a wobnowjenje

Njedawno poradzi so Malinkec swójbje w Budyšinje městačko Adžamka w Ukrainje wuslědźić a zwisk k tamnišemu předstejićerjej kěrchowu Wasilijej Bogunjenko nawjazac. Z jeho pomocu a přez zdžeržane listowanje a dalše dokumenty w Malinkec wobsydstwje so poradzi row Jurja Malinka, kiž běše po telko lětach jenož hišće jako maťa hórka spóznać, lokalizować.

Na to Wasilij a jeho swójbni row z wjele prócu a lubosću wobnowichu. Postajichu nowy drjewjany křiž z němskim napismom a wupyšichu row z kwětkami. Prawoslawny duchowny křiž a row lětsa w juliju poswje-

ći. Haj, mjeztym, tak praji Wasilij Bogunjenko, je so z Jurjom Malinkom runjewon „spřećelil“. Husto sedzi při jeho rowje a powěda jemu wo skónčenju wójny, wo nowostkach w Adžamce a wokolinje, přetož mortwi su za Wasilija druhdy lěpši připostucharjo hač žiwi.

Wasilij Bogunjenko wobhoni so tež pola staršich wobydlerjow městačka, hač so hišće něchtó na Jurja Malinka dopomina. Tak zhoni, zo eksistuje w Adžamce druha wersija wo jeho smjerći. Stari ludžo powědaja, zo bu wony němski wojak, kotryž leži w zad-

nim róžku kěrchowu pohrjebany, na prikaz němskich oficěrow wot ukrajskeho policista zatřeleny. Tež tehdyši šofer komandantury Nikolaj Topčenko, kiž přewjeze čěto Jurja Malinka na kěrchow, je hišće žiwy a wobkrući wersiju wo zatřelenju wono němskeho wojaka.

Najskerje džensa hižo njeje móžno zhonić, na kotre wašnje je Jurij Malink nazymu 1943 w Ukrainje woprawdže swoje žiwjenje zhubil. Móžemy pak džakowni być, zo je so jeho row přez prócu Wasilija Bogunjenko a jeho swójby před zabyćom wuchował.

Madlena Malinkec

W přitomnosći Wasilija Bogunjenka a jeho swójbných poswjeći prawoslawny duchowny lětsa w juliju wobnowjeny row Jurja Malinka

Foće: W. Bogunjenko

Jurij Malink z Budyšina †

Póndzelu, 25. oktobra, přewodžachmy na Budyškim Tuchorju Malinkec swójbu při pohrjebje najmlódšeho syna Serbskeho superintendenta Jana Malinka a jeho mandželske Trudle.

Dostojny dwurěčny rekwiem w přepjelnjenej Tuchorskej cyrkwi swjećeše farar Pilz. Chóraj Serbskeho gymnazija a Ten Sing swjatočnosť hudźbne wobrubištej.

Jurij Malink bě so 2. septembra 1989 w Budyšinje narodil a wotrosće z bratrom Markom a ze sotrami Madlenu, Lubinu a Jadwigu na farje w Hrodžišću, hdžež bu w januarje 1990 wukřćeny. 1994 přečahny swójba do Budyšina. Tam chodžeše Jurij wot lěta 1996 na Serbsku zakładnu šulu a po štyrjoch lětach na Serbski gymnazij, hdžež zložil 2009 maturu. Hromadže z třomi serbskimi konfirmandka-

Jurij Malink w lěće 2007

Foto: priwatne

mi woswjeći wón w lěće 2004 w Michałskej cyrkwi swoju konfirmaciju. Jeho hudźbny talent spěchowaše so na Budyskej hudźbnej šuli, wón spěwaše w chórze Serbskeho gymnazija a w cyrkwinškim mlódžinskim chórze Ten Sing. Jako džěčo je so wjele króc na serbskich nabožnych tydzenjach wobdžělil, pozdžišo jako mlódostny pomhaše sam sobu program za džěči wuhotować. W serbskim

rozhlósu slúšeše najprjedy wjele lět k řečnikam džěćacych wusyťanjow a pozdžišo k řečnikam nabožneho Słowa k dnjej. Po zakončenju šule wuknješe Jurij Malink dobrowólnu socialnu slúžbu w Chrystusowym bratrowstwje w frankskim Selbitzu. Póndzelu, 18. oktobra, wón w ródny Budyšinje zemře. Bóh njech jeho hnadnje přiwozmje.

dr. Susanne Hozyna

Ekumeniska nutrnosc k zabajenju tydzenja kulturow

Pod heslom „Zhromadnje přichod tworíc“ woswjeći wokres Budyšin wot 24. septembra do 2. oktobra tydzeń kulturow, kiž je so štwórtk popołdnju, 23. septembra, z ekumeniskej nutrnoscju w Budyskej Marje-Marcinej cyrkwi zahajił. Fararka Maria Heinke-Probst bě sej jako sobuskutkowacych přeprósyla ludźi wšelakich narodnosćow, kiž su w našim wokrjesu žiwi. Wo hudźbu postara so Irena Kudszewiczowa při piščelach. Wona nawjedowaše tež chóraj, jedyn z pólskimi spěwarjami a tamny ze spěwarjami z Chwaćic. Susanne Hozyna z Budyskeje Pětriskej wosady čitaše ze Sćenja swjateho Mateja 5,13–16 „Wy sće sół zemje a swětło swěta“ w serbskej rěči. Tutón tekst bě tež ze zakladom za zhromadne modlenje kemšerjow we wšelakich rěčach: pólsce, rusce, portugalsce, španisce, grjeksce, němsce a serbsce. Woni prošachu wo lepše mjezsobne dorozumjenje, wo wotewrjenosc druhim a cuzym napřečo a wo měr mjezsusodami, wšojedne, kotrej narodnosći štó přistuša. Na kóncu tež Wótcenaš mnohorěčnje zaklinča. *dr. Susanne Hozyna*

Dodate serbske napisy na pućnikach pola Wuric

Wuchodnje Budyšina na wyšinje mjez Wuricami a Jaseńcu su postajene pućniki, kiž pokazaja pućowarjam směr do wšelakich dwurěčnych wsow. Wjesne mjena na nich pak su jenož němsce napisane. Tuž je so nje-dawno chrobły Serb wo to postarał, zo móže nimoducy mjena wsow nětko tež w serbskej rěči čitać. Foto: jm

Serbska přirada EKBO so zešla

30. septembra schadźowaše so w Zhorjelcu serbska přirada EKBO. K poslednjemu razej powita přitomnych regionalny biskop dr. Pietz, kotryž zhubi po zjednoćenju Zhorjelskeho a Choćebuskeho wobłuka swoje zastojnstwo. Podachu so wšelake rozprawy wo serbskim skutkowanju. Manfred Hermaš informowaše wo dźěle w Slepjanskim regionje, mjez druhim wo poradźenej nutrnosci na Njepilic dworje. Farar Kschenka z Nosydlójc rozprawjaše wo přerjadowanju serbskeho dźěła po wotchadze fararja Schütta z Dešna. Choćebuska superintendentka Menzel ma so wo podpěru prosyć, zo njeby so dźěło přetorhnyło. Zdobom naspomni farar Kschenka wšelake čezje při zarjadowanju kemšow za šulerjow delnjoserbskeho gymnazija. Farar Królěwicz z Lubanja rěčeše wo wulkej wodze,

kotraž je jeho wosadu wosebje w Bogatyni potrjechiła, ale tež wo wšelakich prócowanjach při zdźerženju cyrkwinskih twarjenjow. Wudaće nowych hornjoserbskich spěwarskich, na kotraž skedźbni Serbski superintendent Malink, so powšitkownje witaše. Wojerowski domizniski swjedzeń so jako poradženy widžeše.

Konsistorialna radzićelka Bräuer, kotraž je w Berlinskim konsistoriju zamołwita za specielne dušepastyrstwo, předstaji swoje dźěło. Wona pokaza na snadny wuhlad, zo so financelne srědky za serbske dźěło zapisaja do hospodarskeho plana cyrkweje. Na kóncu wozjewi regionalny biskop dr. Pietz, zo budže jeho naslědnik dotalny Halleski regionalny biskop Martin Herche, kotryž je swoje dźěcatstwo w delnjołužiskim Baršcu přežiwił. *jm*

Štwórtý serbski wječork w Spitzkunnersdorfje

Srjedu, 6. oktobra, přewjedzech hižo štwórtý raz na Spitzkunnersdorfskej farje tak mjenowany „Serbski wječork“. Tónraz bě Seifhennersdorfski „srjedowny kružk“, kotryž so jónu wob měsac zeńdze, na njón přeprósyl. Čezišćo wječorka mějachu wosebje stawizny ewangelskich Serbow być, tak sej to Seifhennersdorfsky wosadni přejachu. Nimo Seifhennersdorfskich kružkarjow přichwatachu pak tež hišće wosadni z Leutersdorfa a ze Spitzkunnersdorfa samoho na tudyšu faru. Něhdže 20 zhromadženym předstajich z pomocu wobrazow, wšelakich knihow a dalších medijow serbske stawizny a tučasne položenje Serbow.

Bohatosć našich stawiznow a našeje kultury wuwabi w mnohich wulke zadziwanje. Jedyn z wopytowarjow sej w rozmołwje přeješe, zo bychu sej Serbja swoje materielne a duchowne herbstwo bóle česćili a hordzi na nje byli. Tež naše nowe ewangelske Spěwarske jim pokazach. Wone so wšitkim jara lubjachu, chwalachu sej přijomne wuhotowanje a cyłkowny napohlad.

Dalši tajki wječork wotměje so 13. nowembra na samsnym městnje. Potom zeńdu so na Spitzkunnersdorfskej farje farske žony Lubijskeho a Žitawskeho wobwoda, zo bychu wo stawiznach a přitomnosći serbskeho luda slyšeli. *Lubina Malinkowa*

Nowy superintendent zapokazany

Na swjedženskej Božej službje sobotu, 23. oktobra, w Budyskej Pětriskej cyrkwi zapokaza sakski krajny biskop Jochen Bohl fararja Wernera Waltsgota za fararja Budyskeje Pětriskej wosady a zdobom za noweho superintendenta eforije Budyšin-Kamjenc. Werner Waltsgott narodzi so 1956 w Šerachowje, hdžež bě jeho nan z fararjom był. Po studiju teologije skutkowaše na wšelakich farskich městnach, naposledk w Rochlitzu. Superintendent Walts-

gott je wosmy superintendent w Budyšinje a ma tuchwilu 43 fararjow w 62 wosadach na starosci. Jeho předchadnik w zastojnstwje, superintendent Reinhard Pappai, bě so kónc septembra na wuměnk wuzohnował.

Na zapokazanskej Božej službje přečita knjeni dr. Hozyna scenje w serbskej rěči. W modlitwje modleše so tež za Malinkec swójbu, kotrejež syn bě něšto dnjow do toho zemřel. *M. Wirth*

Serbske Spěwarske do Prahi

Jako sej sobotu, 2. oktobra, wjac hač 50 člonow Domowinskeje župy „Jan Arnošt Smoler“ z Budyšina do Prahi wuleći, běše jich přenja stacija Serbski seminar na Małej stronje. Dom běše rjenje ze serbskej a českej chorhoju nad zachodom wupyšeny. Předsyda towarstwa „Společnost přátel Lužice“ dr. Petr Kaleta Budyšanow tam powita a porěča k stawiznam wu-

znamneho twara a k nadawkam Towaršnosće přečelow Serbow džensa.

Po předstajenju a wobhladanju rumnosćow w přizemju přepodachu so jemu nowe Spěwarske za ewangelskich Serbow do Hórnikoweje knihownje. Džakownje wón knihu přiwza, prajo, „zo dóstanje wona wosebite městno w bibliotece“.

Jurij Łušćanski

Popołdnje z nowymi Spěwarskimi

Na rjanym dnju w lětušim lěću přebywach we wjesolej zhrmadnosći ze swojimi serbskimi přečelemi w jich zahrodže. W chłódkojtym rózku pozabychmy na horcotu dnja. Před nami steješe wišeń. Přistajeny rěbl dopomni na pilneho šćiparja. Zboka našeho chłódkojtého rózka kćejachu bohaće kwětki. Pisanosć kćejnow so harmonisce wudospołnješe. Módry hinduš steješe pódla žołtého zmiroweho woka. Kołowokoło wobdawaše nas pyšna přiroda.

Po chwilce wjesoleje bjesady džěše knjez domu po někajku knihu a potoži ju z posměwkom přede mnu na blido. Z čerwjenobrunej knihi z wuraženej Lutherowej rózku na wobalce sahachu banćiki w barbach serbskeje chorhoje. Kedźbliwje wzach je do ruki – nowe serbske Spěwarske.

Zhonich, zo buchu na serbskim cyrkwiniskim dnju w juniju wěriwym k wužiwanju přepodate. Hladajo na lěta njesprócných přihotow, wukonjanych a organizowanych hlownje wot Serbskeho superintendenta Jana Malinka, hódnočachu so Spěwarske při tutej skladnosći jako jeho žiwjenski skutk.

Předawše spěwarske přewodžachu rjane hesło „Bohu k česći a Serbam k wužitku“. Přičiny njesu znate, čehodla zašle wudaća spěwarskich z lět 1930/31 a 1955 tute přewodžace hesło njemějachu. W nowych Spěwarskich je nětko zaso namakamy. A skrótka sudžene: Kniha je so radžiła!

Přeco zaso wotsali so knjez domu a nawróci so z posměwkom. Njetraješe dołho a blido běše napjelnjene ze staršimi wudaćemi serbskich spěwarskich; maćerne, nanowe, ćecine ... Wobsedzer kóždeje knihi běše znaty. Jedne z nich wosebje nadpadnychu. Běchu z lěta 1901, do čorneje kože wjazane. Wěko knihi běše z křižom a w dwěmaj rózkomaj z ornamentom z parlowiny a filigranymi debjenjemi z metala na wšěch štyrjoch rózkach pyšene. Skićeše nadobny napohlad.

Přeběrachmy kóždu knihu. Móžach zwěsćić, zo wobsahuja nowe Spěwarske přeni raz noty. Potom přirunowachmy serbske z němskimi spěwarskimi. Zwěsćichmy, zo tójšto kěrlušow z němskich w nowych serbskich njeje a nawopak. Tak na přikład „Knjezoweho jandžela“ w němskich nimaš. Wosebje pak mje zwjeseli, zo so tež spěwy z Taizé w nowych Spěwarskich namakaja. Wosobinsce lubuju přewšo spěwy Paula Gerhardta. Kóždy z nich je kaž hnujace předowanje. Žane spěwarske njesu bjez jeho kěrlušow, tež serbske nic.

Mysle chwatachu wróco do džěcatstwa. W nabožinje a paćerskej wučbje dyrbjachmy 10 kaznjow z rozjasnjenjemi a mnoho drugeho wuknyć. A kak naši starši na to džiwachu, zo to nawuknjemy! Jako na přikład mój hosćicel jako hólčec štučku kěrluš a ani serbsce ani němsce wuknył njeběše, jeho bjez dołhich wušparnjow do kuchiny zamknychu a hakle zaso won pušćichu, hdyž woboje wob-

knježeše. Džensa so temu smějotamy.

W mojej skupinje konfirmandow w Budyšinje běchmy 40 holcow (džensa nje předstajomne!). Naš farar běše šikwany młody muž. Horjachmy so za njeho a wuknjachmy wšo, štož sej wón žadaše. Swoje přenje spěwarske dóstach ke konfirmaciji. Běše to do čorneje kože wjazane maľofornate wudaće ze zlotym křižom na wěku a wěnowanjom meho nana na přednej stronje. Česću sebi je hišće džensa, byrnež je na Božich službach hižo wužiwać njemóžu. W tutej knize běch přeco tójšto mjez stronami chowala: mały wušiwany křiž a mnoho wobrazkow z hrónčkami. Při pytanju kěrlušow w cyrkwi běše to potom tajka wěc. Přeco so něšto wusuny a dele padny. Ale přichodnu nje džělu běchu wšitke tute małe lubowane wěcy zaso nutřka. Wjele lět je mjez tym zašlo.

Hdyž so džensa Boža služba wopyta, lědy něchtó swoje spěwarske w ruce njese. Leži jich wšudže dosć při zachodže do cyrkwy. Je to drje cyle praktiske, ale na druhej stronje tež wěsta anonymita.

Kak wuznamne spěwarske ze swojimi kěrlušemi su, wuwědomi so mi wosebje při wopyće mojeje stareje přichodneje maćerje w hladarni. Na mnohe wěcy so wona hižo wjac dopomnić njemóžeše a rozmołwa z nej so čezko plećeše. Ale hdyž kěrluš zanjesechmy, wona wjesele sobu spěwaše. Tež při wopyće mrějacych móžeše mój mandželski, kiž bě z fararjom, husto pokojacy wliw kěrlušow nazhonić. Z posměwkom ležachu potom staruški w svojim ložu. Přez znate teksty a melodije běše so wšón jich njeměr rozpušćić.

Napjelnja mje z nadžiju, hdyž móžu ze swojimaj džowkomaj hromadže kěrluš spěwać. Hač w němskej abo serbskej swój bje – myslu sej, zo je to wšudže podobne. Nadžijamy so, zo budže so na kemšach a druždze prawje husto ze serbskich Spěwarskich spěwać. Tak stanu so wone z wuznamnym přinoškóm k zdžerženju rěče. Wšako nje stej podarmo na přednej stronje hesło „Bohu k česći a Serbam k wužitku“. **Ingrid Philipp** (přełožił Arnd Zoba)

Spěwarske 2010

*Rěcam Lutherowa róža kćeje,
pjero sej spisow hódnoć přeje.*

*Wopor přetožerjow njebě snadny,
zawod pismowstwa ludej radny.*

*Štyrjoch zjednoćeše nadawk wšedny,
tworić za Serbow rozsud wědny.*

*Próca žobnowana w Božim mjenje,
w žolmach njezhubi založk ženje.*

*Žórto njewusaknje w swětlej rěči,
nakład wo džěle dalšich swědči.*

*Hymnus liturgiju nutrnje wodži,
dołhož nadžija spěwy płodži.*

*Darja kěrlušerjo swoje rady
w myslach na lěto Božej' hnady.
Barby banćikuja serbske słowa,
z ertow zaklinča spěwy znowa.*

*Kemši předrěwaja zynki murje,
tudy su kluče notow durje.*

*Powětr pišćelowy rytmus honi,
Serbam k wužitku radosć zwoni.*

*Hrónčka rozswětluja rěče kwětki,
psalmy su Bohu k česći swědki.
Lubosć njezachodna wěru slubi,
služba kěrlušam přichod lubi.*

*Džěto njesprócnuwe chwalbu nosy,
modla so swěru džakne blosy:
Skutki wuznawanja wěcnje traja,
nowe Spěwarske Serbja maja.*

Měrana Cušcyna

Powěsće

W gratowni ćetownje w Čichońcy je z krydu rusce napisane „Smert’ nemeckim okkupantam“. Najskerje je w nalěcu 1945 pod napisom kašć z ruskim wojakom stał. Bliše wobstejnosće njejsu znate. Foto: J. Malink

Budyšin. Potomnicy znateho wučerja a basnika Jana Radyserba-Wjele (1822–1907), swójba Uhlmanec z Lipska, darichu njedawno pozložanu staru serbsku bibliju a pyšnej zwjazkaj Zejlerjowych basni do Budyškeho Serbskeho muzeja. Knihy pochadžeja z wobsydstwa Bohuwěra Wjele, syna Radyserba, kiž bě překupc a direktor wulkeje předžernje w Děčínje. Jeho syn zaso skutkowaše jako krajnosudniski direktor w Lipsku.

Dešno. Na tudyše po wotchadže fararja Schütta wuprózdnjene farske městno je cyrkwinske předstejićerstwo Dešnjanskeje wosady wuzwoliło fararku Katharinu Köhler z Žitawy. Tole je so wosadže na kemšach 3. oktobra wozjewiło. Hdy so jeje služba w Dešnje započnje, njeje hišće znate. Fararka Katharina Köhler je džowka znateho fararja Christiana Führera, kotryž je hač do njedawna při Mikławšowej cyrkwi w Lipsku skutkował a sej wulke zaslužby w towaršnostny přewrót w léće 1989 zdobyl.

Kamjenc. Pjatk, 8. oktobra, položichu při něhdyšej Serbskej cyrkwi w Kamjencu zakladny kamjeń za nowy přitwar. Na historisku cyrkwi ma so w přichodnym času za 1,6 mio. eurow moderny dom přitwarjeć, w kotrymž změje mjez druhim měsčanska informacija swój nowy domičil. Boží dom pak ma so stać z muzejom sa-

kralneho wumělstwa a so hłownje za kulturne zarjadowanja wužiwać. Jenož składnostnje ma hišće cyrkwinskim zaměrám služić.

Wojerecy. Na kemšach njedželu, 10. oktobra, swjećeše 26 bywšich konfirmadow w Janskej cyrkwi swoju jubilejnu konfirmaciju. Najstarša z nich bě 89lětna Hana Čechowa z Čiska, kotraž bu před 75 lětami konfirmowana. Wosadny farar Joachim Nagel jubilarow tež w serbskej rěči postrowi a jich a wosadu w swojim předowanju z někotrymi serbskimi słowami namołwješe so kručje dźeržeć swojich korjenjow wěry a narodnosće.

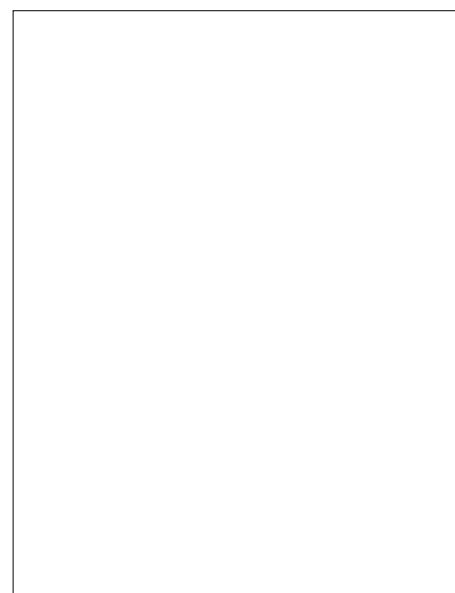
Choćebuz. W delnjoserbskim džěćacym časopisu „Płomje“ ma so wot klětušeho kóžde bětłk lěta wozjewić strona z nabožnymi přinoškami. Při tym chcedža člonoj dźěloweje skupiny „Serbska namša“ redaktora „Płomjenja“ podpěrać. Na wotpowědne termíny a temy dojednachu so na posedženju skupiny „Serbska namša“ srjědž oktobra w Choćebuskej superintendenturje.

Wojerecy. Bywšemu Wojerowskemu superintendentej Friedhartej Vogelej spožčichu sobotu, 30. oktobra, čestne měšćanstwo města Wojerecy. Na swjedženskim zarjadowanju w tamnišim hrodže přepoda jemu měšćanosta Stefan Skora wopismo čestneho wobydlerja. Z wuznamjenjenjom hódnoćeja Wojerowčenko wosebje zaslužby superintendenta za čas politiskeho přewróta a při natwarje noweho demokratiskeho porjada w swojim měsće. W starej radnicy zapisa Friedhart Vogel do zlotaje knihi města namołwu po bibliskim hronje Jer 29,7: „Pytajće to najlěpše města a modlće so za nje Knjezej, přetož hdyž so městu derje dže, dže so tež wam derje.“

Depsk. Delnjoserbske kemše z Božim wotkazanjom swjećachu so reformaciski džeń, 31. oktobra, popołdnu w Depsku. Předowanje měješe farar n. w. Dieter Schütt ze Žylowa.

Spominamy

Před 150 lětami, 4. nowembra 1860, zemřě farar **Handrij Voigt** w Hrodzišću. Narodženy 1794 jako syn blidarja w Rakojdach wopyta wón gymnazij w Budyšinje a studowaše teologiju w Lipsku. Tam bě sobustaw Serbskeho předarskeho towarstwa. Wustudowany wróći so do Łužicy a služeše wot 1818 wjac hač štyri lětdžesatki Hrodzišćanskeje wosadže, najprjedy jako pomocny předar, potom jako substitut a wot 1824 jako farar. Handrij Voigt přeložowaše nabožne pisma do serbsčiny a pěsnješe serbske kěrlušy. Zhromadnje z druhimi zestaji a wuda nowy přidawk za serbske spěwarske. Wón bu jako přeni pochowany na nowym, powjetšenym džělu Hrodzišćanskeho kěrchowa, kotryž bě hakle něšto dnjow do swojeje smjerće sam poswjećić. Jeho narowny pomnik, na kamjentnym postamencie stejacy wulki železny križ z jeho mjenom, so tam džensa hišće nama-ka. Jeho ródny dom w Rakojdach wjace njesteji, tola džensa hišće rěkaja tam ležownosć při

puću do Barta „Voigts Garten“. Tež jeho bratar Jurij Voigt (1807–1893) sta so z duchownym a bě nimale polsta lět diakon w Hodźiju. T.M.

Přeprašujemy

- 06.11. sobota**
14.30 wosadne popołdne w Bukecach (sup. Malink)
- 07.11. dopředposlednja njedžela cyrkwinskeho lěta (Michalska a Rakečanska kermuša)**
09.30 dwurěčne kemše z Božim wotkazanjom w Rakecach (fararkej Kecke a dr. Buliš)
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej z kemšemi za džěć (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)
- 14.11. předposlednja njedžela cyrkwinskeho lěta**
08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. Malink)
- 17.11. pokutny džeń**
08.20 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 27.11. sobota**
15.00 ekumeniske wosadne popołdne w Drježdžanach w cyrkwi swj. Jozefa (sup. Malink)
- 28.11. 1. njedžela w adwencie**
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)
14.00 wosadne popołdne w Slepom (sup. Malink)
- W decembrje wysyła so ewangelske „Słowo k dnjej“ w serbskim rozhłosu.*
- 05.12. 2. njedžela w adwencie**
14.00 kemše w Budyšinje w Michalskej (sup. Malink), po tym adwentnička na farje

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591/600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čiść: MAXROI Graphics GmbH, Zhorjelc
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT
Pomhaj Bóh wuchadža měsacnje. Spěchuje so wot załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiaražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.
Lětny abonement płaći 8 eurow.